

PRIE BALTŲ KULTŪROS IŠTAKŲ

PRIE BALTŲ
KULTŪROS
IŠTAKŲ

Klaipėdos universitetas

**PRIE BALTŲ
KULTŪROS
IŠTAKŲ**

Skiriama
habil. dr. **Algirdo Girininko**
šešiasdešimties metų jubiliejui
paminėti

Klaipėda, 2009

UDK 903/904(474.5):929Girininkas(06)

Pr95

Sudarytojai
Audronė Bliujienė
Gintautas Zabiela

© Klaipédos universitetas, 2009

ISBN 978-9955-18-454-6

TARPTAUTINIS SEMINARAS

„PRIE BALTŲ KULTŪROS IŠTAKŲ“

Skiriama habil. dr. **Algirdo Girininko**
šešiasdešimties metų jubiliejui paminėti

Seminaras vyks 2009 m. rugsėjo 23 d.
Klaipėdos universitete, Herkaus Manto g. 84,
Senato salėje. Renginio pradžia 10 val.

INTERNATIONAL SEMINAR

“AT THE ORIGINS OF BALTIC CULTURE”

Dedicated to the celebration of
Habil. Dr **Algirdas Girininkas's** 60th anniversary

The seminar will be held on 23 September,
2009 in the Senate auditorium of
Klaipėda University on Herkaus Manto Street 84.
The event begins at 10 AM

Programa / Programme

Moderatorius / Session moderator:

prof. habil. dr. Vladas Žulkus

- 10.00–10.20 Vladas Žulkus (Klaipédos universitetas). Seminario atidarymas, sveikinimo žodis / *Opening of the seminar, welcoming speech.*
- 10.20–10.40 Olijardas Lukoševičius (Kaišiadorių muziejus), Algim Kuzmickas. Baltų kultūros ištakų beieškant. Dokumentinis filmas / *Looking for the origins of Baltic culture. Documentary.*
- 10.40–11.00 Tomas Ostrauskas (Lietuvos istorijos institutas). Kretnono mokykla ir jos įtaka Rytų Baltijos regiono ankstyvosios prieistorės tyrinėjimams / *Kretnonas research school and its influence to the early prehistoric investigations in the eastern Baltic region.*
- 11.00–11.20 Ilga Zagorska (Institute of Latvian History, University of Latvia). The burial traditions in the East Baltic Stone Age / *Akmens amžiaus laidosenos tradicijos Rytų Baltijos regione.*
- 11.20–11.40 Ilze Loze (Institute of Latvian History, University of Latvia). The new investigations at the Zvidze settlement site / *Nauji Zvidze's gyvenvietės tyrinėjimai.*
- 11.40–12.00 Andrejs Vasks (University of Latvia). Latvia as a part of a sphere of contacts in the Bronze Age / *Latvija kaip kontaktų sferos dalis bronzos amžiuje.*
- 12.00–12.30 Kavos pertrauka / Coffee break

Moderatorius / Session moderator:

dr. Gintautas Zabiela

- 12.30–12.50 Egidijus Šatavičius (Vilniaus universitetas). Naujausi archeologiniai tyrimai Kretuono ežero apylinkėse / *New investigations in the Kretuonas Lake environs.*
- 12.50–13.10 Marius Iršėnas (Lietuvos dailės akademija). Narvos ir šukinės duobelinės keramikos kultūrų figūrinė plastika: panašumai ir skirtumai / *Figural art of the Narva and Combed-and-Pit Pottery cultures: similarities and differences.*
- 13.10–13.30 Linas Daugnora (Klaipėdos universitetas, Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institutas). Griauciu analizė ir skerdimo technologijos Kretuono apyežerės gyvenvietėse / *Skeletal analysis and butchering technologies of the Kretuonas Lake settlements.*
- 13.30–13.50 Gytis Piličiauskas (Lietuvos istorijos institutas). Titnago apdirbimas ir panaudojimas metalų epochoje. Kernavės ir Naudvario atvejai / *Flint processing and use in the metal ages. Few cases from Lithuania, Kernavė and Naudvaris sites.*
- 13.50–14.30 Jan Peder Lamm (The Museum of National Antiquities in Stockholm), Gintautas Zabiela, Romas Jarockis (Klaipėda University). *The Balts and Vikings. Presentation of publication of archaeological materials of joint Lithuanian-Swedish archaeological excavations in Apuolė 1928–1931 / Baltai ir Vikingai. 1928–1931 m. lietuvių–švedų archeologinių kasinėjimų Apuolėje medžiagos publikacijos pristatymas.*
- 14.30 Diskusijos / *Discussions, round table.*

PROTĖVIŲ KILMĖS PĒDSAKŲ BEIEŠKANT

Egidijus Šatavičius

Prie baltų
kultūros
i š t a k u

Paskirti gyvenimą akmens amžiaus tyrimams pasiryžta ne kiekvienas Lietuvos archeologas. Juk tirti tai, kas buvo prieš civilizacijos atsiradimą, atrodytų, néra taip įdomu ir aktualu, kaip tyrinėti, pavyzdžiu, trojas, kernaves ar vorutas. Sunku kam pasigirti radus keletą naujų akmens amžiaus gyvenviečių ar dydžiu ir puošnumu nepasižymintį titnago radinių, juolab įrodyti šios epochos tyrimų svarbą ir aktualumą mokslo funkcionieriams, visuomenei, o neretai ir kolegoms. Galbūt todėl akmens amžiaus specialistų tiek Lietuvoje, tiek kaimyninėse šalyse néra gausu – tik vienas kitas, nors pagal epochos apimamą laiko skalę turėtų būti lyg ir atvirkščiai. Galbūt todėl tikrieji akmens amžiaus specialistai pasižymi sveiku užsispyrimu, tvirtu charakteriu, aiškios nuomonės turėjimu, polinkiu į gamtos mokslus... Kaip tik vienas iš tokių akmens amžiaus tyrėjų yra Algirdas Girininkas, jau beveik keturis dešimtmečius paskyręs šios epochos tyrimams (1 pav.).

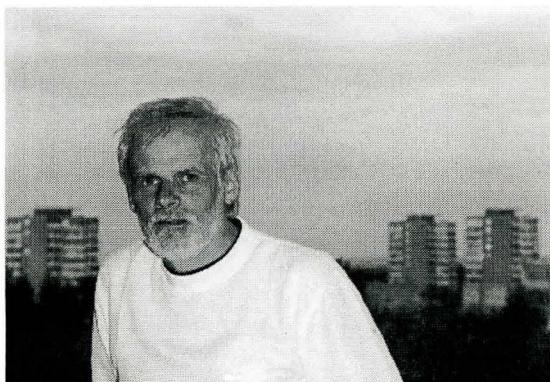
Polinkį archeologijai ir senajai krašto praečiai A. Girininkui įskiepijo žymus Žemaitijos kraštotorininkas ir muziejininkas Vitas Valatka (1927–1977). Su juo lankytį įspūdingi Vidurio Žemaitijos archeologijos paminklai, buvota pirmosiose archeologinėse ekspedicijose. Jaunystėje īgytą „aistrą“ ieškoti archeologinių (ir ne tik) paminklų, lydinčią A. Girininką ir šiandien, jis sugebėjo perduoti ir daugeliui jaunuolių, iš kurių ne vienas, kaip ir pats Mokytojas, tapo puikiais tyrėjais ar bent proistorės mylėtojais (2–6 pav.; I –VII iliustr.).

Akmens amžiaus problematika A. Girininkas susidomi dar studijuodamas Vilniaus universitete (7–9 pav.), o 1972 m. baigės studijas, įsidarbina Trakų istorijos muziejuje, kur prasideda jo – mokslininko ir akmens amžiaus specialisto – karjera. Deja,

G
A

Prie baltų
kultūros
ištakų

1 pav.
Archeologas
Algirdas
Girininkas.
2002 metai

2 pav. Poilsio
akimirką
ekspedicijoje
Kulionių (Ciulénai) kaime
(Molėtų r., dabar čia įsikūrės
Etnokosmolo-
gijos muzie-
jus). 1981 m.

iš kairės į
dešinę: V. Da-
niliauskaitė,
L. Klimka,
A. Girininkas,
V. Šimėnas

3 pav.
Ant Drük-
šių (dabar
Drisviatai,
Baltarusija)
pilies pylimo.
1988 m.

Pirmaoje eilėje
iš kairės į
dešinę:

T. Ostrauskas,
A. Girininkas,
Dž. Brazaitis,
paskutinis –
E. Šatavičius

G

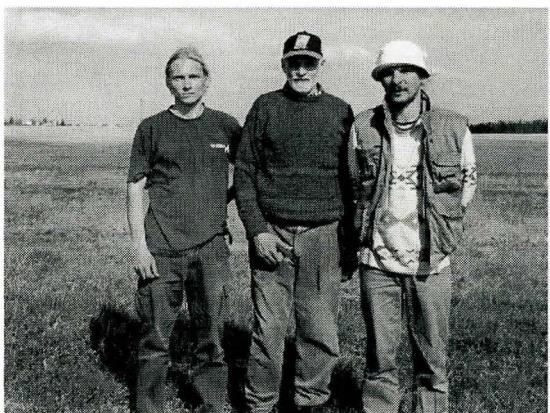
Prie baltų
kultūros
ištaukų

4 pav.
Archeologinė
žvalgomoji
ekspedicija
Rytų Lietuvo-
je. 1988 m.
Iš kairės į
dešinę pirmas
M. Iršėnas,
septinta
D. Butrimaitė,
A. Girinkas,
desimtas
E. Šatavičius,
dvyniktas
G. Zabiela

5 pav.
Ant Budelių
(Kaišiadorių r.). 1996 m.
Iš kairės į
dešinę: O. Lu-
koševičius,
A. Girininko
sūnus
Daumantas,
A. Girinkas,
L. Bukauskas

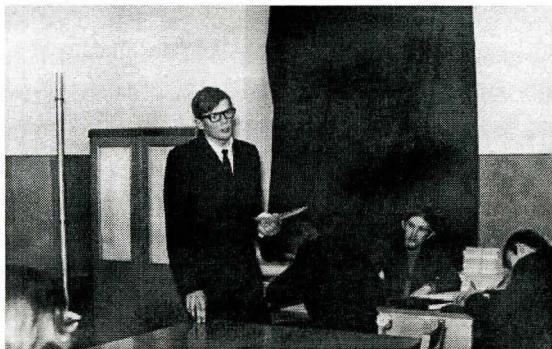

6 pav.
Su kolegomis
G. Piličiauskui
ir Dž. Braza-
čiu žvalgomos-
joje ekspedi-
cijoje Kretuono
ežero apylin-
kėse. 2005 m.

G
A

Prie baltų
kultūros
ištaikų

7 pav. Pirmasis mokslinis pranešimas studentų mokslinėje konferencijoje Kalinine (Rusija) 1970 m.

8 pav. Studijos Vilniaus universitete, Prano Kulikauskio (1913–2004) paskaita Medininkų pilyje. 1971 m. Ketvirtas iš kairės A. Girininkas

9 pav. „Studentaskareivis“ vadina muosiuose sboruose Pabradėje 1971 m.

G A

Prie baltų
kultūros
ištauk

darbas muziejuje nelabai derinasi su išsvajotaja veikla: tenka tirti ne akmens amžiaus objektus, o ardomus gretimą apylinkių geležies amžiaus pilkapius (Musteniai-Baubony). Tikrasis pašaukimas tirti akmens amžiaus epochą atskleidė jau pradėjus dirbti Lietuvos istorijos institute (dirbta 1974–1993, 1998–2005 m.), kur didžiąją laiko dalį galima buvo skirti norimai mokslinei veiklai (10 pav.). Kartu su R. Rimantiene dalyvauta kasinėjant Šventosios (Palangos m.), Nidos, Margių 1, Barzdžio miško (Varėnos r.), Šarnelės (Plungės r.) akmens amžiaus gyvenvietes. 1980–1981 m. ir 1985–1986 m. stažuotas TSRS mokslo akademijos Archeologijos instituto Leningrado skyriuje, dalyvauta Rusijos mokslo akademijos organizuotose ekspedicijose (11 pav.). Be pagrindinio darbo, tai buvo puiki proga susipažinti su tuomet sunkiai prieinama ir

10 pav.
Kartu su
Vytatu
Kazakevičiumi
(1951–2005)
prie senojo
Istorijos ins-
tituto pastato
1979 m.
Fotonuotrauka
Raimundo
V. Sidrio

11 pav.
Akmens
amžiaus
gyvenvietės
tyrinėjimai
prie Vištyčio
ežero 1981 m.
Ekspedicijos
vadovas
V. I. Timo-
fejevas

bibliografine retenybe tapusia senaja moksline spauda bei to meto užsienio šalių mokslininkų darbais. Pastarieji dėl „geležinės uždangos“ sovietiniuose laikais Lietuvos bibliotekas retai kada pasiek-davo. Jau tuomet Rusijos mokslo akademijoje buvo sąlygos gi-lintis į naujo metodo – traseologijos (rankių funkcinis nustatymas pagal pasilikusias darbinės veiklos žymes) – teikiamas galimybes ir naudą. A. Girininkas yra vienas pirmųjų mokslininkų Lietuvoje pritaikęs traseologijos metodą akmens amžiaus tyrinėjimuose.

1993–1998 m. dirbtą Lietuvos kultūros paveldo moksliniame centre. Tai vieni produktyviausių mokslininko veiklos metų – pu-blikuota daugelis mokslinių darbų, inicijuota populiarus žurnalo „Baltų archeologija“ leidyba, kiek vėliau darbuotasi vykdant įvai-rius archeologinius eksperimentus, kuriant naujus ar tobulinant senuosius muziejus provincijose (12 pav.). Nuo 2005 m. mokslinė

Prie baltų
kultūros
ištauk

12 pav.
2000 m.
kuriant
Palūšės
(Ignalinos r.)
muziejų

Prie baltų
kultūros
ištauk

veikla tęsiama Klaipėdos universiteto Baltijos regiono istorijos ir archeologijos institute.

Savo tyrimams A. Girininkas pasirinko iki tol netyrinėtą teritoriją – Šiaurės rytų – Rytų Lietuvą. Neturint žinomų ir tiksliai identifikuotų bei lokalizuotų akmens amžiaus objektų, teko juos pačiam susirasti. 1974–1976, 1985 m. rastos ir tyrinėtos Jaros 1–3 senovės gyvenvietės, o nuo 1977 m. nuolatiniai tyrimai vykdomi Kretuono mikroregione (VIII–XIII iliustr.). Rasta ir tyrinėta daugelis akmens amžiaus objektų: Kretuono 1–2, Kretuonėlis 1, Pakretuonės 1–4, Žemaitiškės 1–3, Kretuonių 1 ir kt. gyvenvietės. Kai kurie iš jų unikalūs ne tik Lietuvos, bet ir pasaulio mastu (XIV–XVII iliustr.). Pavyzdžiu, Kretuono 1 gyvenvietėje aptiktas gerai išsilaikesti neolito epochos kapinynas (13 pav.), o Žemaitiškės pievose – grupė durypinių gyvenviečių su poliniais pastatais ir viena ankstyviausių įtvirtintų gyvenviečių Rytų Baltijos regione. Pamažu Kretuono mikroregionas tampa savotiška „Meka“ ne tik Lietuvos, bet ir kaimyninių kraštų specialistams. Beje, A. Girininko ir keleto kitų archeologų dėka tai didžiausia šiuo metu žinoma įvairalaikių archeologijos vertybų sankaupa Lietuvoje. Tiksliausiai prie Kretuono ir atskleidė mokslininko talentas ieškant naujų archeologijos objektų, kurių iki šiol yra rasta ne viena dešimtis, ir ne vien tik akmens amžiaus, bet ir vėlesnių epochų – pilkapynų, kapinynų, piliakalnių, geležies amžiaus gyvenviečių ir kt. Tarp jų

13 pav.
Kretuono 1B
gyvenvietė-
je 1980 m.
rasti kapai

yre tokie žymūs objektais kaip ankstyvius istorinius laikus menantis kapinynas Bajoruose (Kaišiadorių r.) su jotvingių degintinių kapais, vėlyvosios brūkšniuotosios keramikos kultūros trumpo chronologinio periodo Reškutėnų piliakalnis ir kiti (XIII iliustr.). Be jau minėtų, nemaža archeologinių vertybų žvalgomujų išvykų metu identifikuota Vilniaus apylinkėse, Pyvesos upės pakrantėse (Pasvalio r.), Švenčionių ir Varėnos rajonuose. Kartu su kolegomis V. Kazakevičiumi ir V. Juodagalviu žvalgyta Užnemunė, o su Adomu Butrimu – Biržulio ežero pakrantės Žemaitijoje.

Pagrindinė mokslininko viso gyvenimo darbo kryptis – neolito epocha: to meto žmonių buitis ir ūkis, neolitizacijos procesas, etnokultūrinė situacija ir dvasinio pasaulio atspindžiai. Analizuojant šias temas 1982 m. apginta daktaro disertacija „Vėlyvasis neolitas Rytų Lietuvoje“, o 1998 m. – habilitacinis darbas „Baltų kultūros ištakos“. Šių darbų mokslinė problematika ir tyrimų rezultatai ne kartą pristatyti plačiajai visuomenei ir mokslininkų grupėms įvairiose vietinėse bei tarptautinėse konferencijose, seminaruose (14 pav.).

A. Girininkas – vienas iš daugiausia publikacijų parengusių ir išleidusių archeologų Lietuvoje. Dienos šviesą išvydo ne viena dešimtis rimtų analitinių mokslinių straipsnių, o kur dar ne mažiau vertingos mokslo šaltinių publikacijos, kasmetiniai straipsneliai leidinyje *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje*, informacija enciklopediniuose leidiniuose, konferencijų tezės ir santraukos, straipsniai periodinėje

14 pav.
Konferencija, skirta
Jono Puzino (1905–2005)
šimtosioms
metinėms
paminėti.
2005 m. Kau-
nas, Vytauto
Didžiojo karo
muziejus

spaudoje ir kt. Visus juos sudėjus krūvon, sąrašas yra įspūdingas (žr. bibliografiją šiame leidinyje). Ne ką mažiau energijos pareikala-
vo ir reikalauja darbas įvairių mokslo leidinių redkolegijose ar einant
vyriausiojo redaktoriaus pareigas. A. Girininkas buvo ilgalaikis žurnalo „Lietuvos archeologija“ vyriausasis redaktorius (Nr. 17–30).
Jis yra Klaipėdos universiteto rengiamo ir leidžiamo (nuo 2006 m.)
žurnalo „Archaeologia Baltica“ vyr. red. pavaduotojas.

Mokslinę veiklą vainikuoją šešios monografijos (septintoji – „Lietuvos archeologija. T. I. Akmenų amžius“ – turi pasirodyti jubiliejaus išvakarėse; keturios monografijos parašytos kartu su bendraautoriais). Studijose „Kretuonas: vidurinis ir vėlyvasis neolitas“ (Vilnius, 1990) bei „Baltų kultūros ištakos“ (Vilnius, 1994) skelbiama bemaž 20-ties metų tyrimų Kretuono mikroregione medžiaga, leidžianti iškelti daugelį naujų įžvalgų ir hipotezių. Bene pagrindinė jų skirta baltų etnogenezei ir indoeuropiečių problematikai. I šią mokslinę problematiką A. Girininkas įtraukia naują „žaidėją“ – Narvos kultūrą. Jis pirmasis iš Rytų Baltijos archeologų pažymėjo, kad Narvos kultūra vėlyvajame neolite nenunyksta, o toliau egzistuoja dar ir bronzos amžiaus pradžioje. Tuo mokslinin-
kas nuvainikuoją daugelio archeologų propaguotos ateivės indo-
europietiškosios virvelinės keramikos kultūros vaidmenį formuo-
jantis baltams. A. Girininkas pateikia visiškai naują baltų etnoso susiformavimo teoriją: kadangi nerasta jokios ženklesnės virvelinės keramikos kultūros ištakos vietinei Narvos kultūrai, o pastaroji egzistavo dar ir bronzos amžiaus pradžioje ir dalis inventoriaus turėjo daug bendra su truputį vėliau egzistavusia brūkšniuotosios keramikos kultūra, dėl kurios „baltiškumo“ beveik neabejojama, tai galima teigti, kad ir senieji Narvos kultūros atstovai tikriausiai irgi buvo indoeuropiečiai, tik šiauriniai. Taigi baltų kilmės šaknų reikėtų ieškoti neolito epochos Narvos kultūroje, o gal net ir dar anksčiau – mezolito epochos pabaigoje.

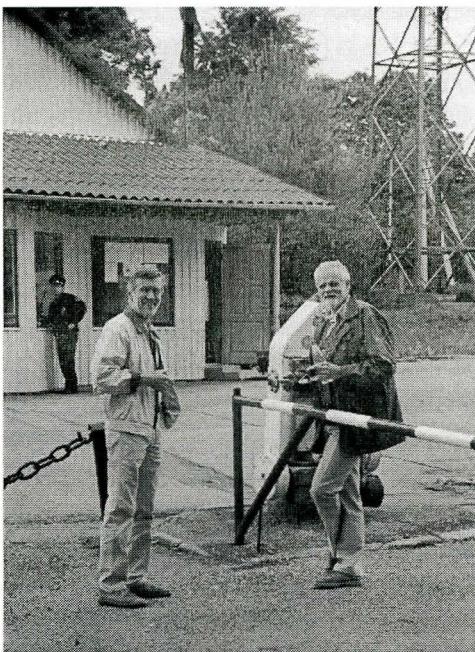
Be to, abiejose monografijose detaliai aprašoma Narvos kultūros raida per tūkstantmečius, šiai kultūrai atstovavusių žmonių materiali-
né kultūra su unikaliais kaulo-rago, molio, titnago, gintaro dirbiniais
(XIV–XVII iliustr.). O prie Kretuono rasti unikalūs žmogaus veidų

vaizduojantys amuletais, įvairūs kabučiai iš kaulo ir gintaro, dekoruotomis įkotėmis antgaliai bei žmonių kaukoliu skliautų palaidojimai (ar aukojimai) leido padaryti išsamesnes išvadas ir apie to meto žmonių pasaulėžiūrą, tikėjimus, pomirtinį gyvenimą (XIV–XVII iliustr.).

Leidinys „Lietuvos istorija. T. I. Akmens amžius ir ankstyvasis metalų laikotarpis“ (Vilnius, 2005, kartu su bendraautoriais) – pastaraisiais metais išleistas mokslinis veikalas, supažindinantis platesnį visuomenės būrį su ankstyvaja šalies prieistorė. Šiame darbe A. Girininkas pateikia kiek naujesnį ir apibendrintą neolito epochos vaizdą, aprašo senųjų žvejų-medžiotojų bendruomenių gyvenseną, ūkį ir vykusius migracinius bei kultūrinius procesus.

A. Girininkas, kaip mokslininkas ir žmogus, pasižymi išskirtinėmis būdo savybėmis: komunikabilumu, supratinumu, teisingumu, gebėjimu padėti, nebijojimu išsakyti kitokią nuomonę, nors dėl pastarosios charakterio savybės ne kartą tekė ir nukentėti. Turėdamas įgimtą gabumą burti apie save žmones (15 pav.),

Prie baltų
kultūros
ištaikų

15 pav.
Lietuvos–
Latvijos
pasienyje su
prof. A. Vasku
(A. Vasks)
2005 m.

Prie baltų
kultūros
ištauk

A. Girininkas yra išugdės ir parengės moksliniam darbui ne vieną akmens amžiaus ir kitos srities ar laikotarpio specialistą, kurie šiandien sėkmingai tėsia prieistorės laikotarpį tyrimus įvairiuose šalies regionuose. Reikia prisipažinti, kad ir mane, šių eilučių autoriu, perviliojo į „akmenologų“ gretas ir išmokė skirti titnaginius dirbinius. O kur dar dalyvavimas įvairių disertacijų gynimuose, doktorantūros studijų komitetuose, įvairose konsultacijose... O juk tai ne kiekvienam duota ir priimtina, kitiems ir savų darbų per akis. Ko vertas vien tik Kretnono 1C gyvenvietės tyrimų dešimtmmetis, kai tirti grubiai suardytą paminklą, atsiliepdami į pagalbos šauksmą, kasmet atvykdavo kelios dešimtys senajai šalies praečiai neabejingu pagalbininku. Suvaldyti tokią minią, juos apmokyti ir įkvėpti darbui, pavalydinti, apgyvendinti reikėjo neeilinių organizacinių sugebėjimų. Turbūt todėl radosi ekspedicija su savu gyvenimo ritmu, tautosaka ir net mitologija. Tokia savita žmonių bendruomenė buvo verta ir etnologų dėmesio. Deja, viskas paliko išblaškytų po Lietuvą žmonių prisiminimuose, pablukusiose nuotraukose, pavieniuose dienoraščių lapuose, laiškuose. Kaip dabar menu paskaitas apie akmens amžiaus kultūras, žmones, jų paliktus ir archeologų atrastus darbo įrankius, ginklus, papuošalus ir besikeičiančių skaidrių vaizdus ant nugeltusios ekspedicijos vagonėlio sienos tykiais vėlyvos vasaros vakarais.

Su ne ką mažesniu užsidegimu ir energija darbuotasi ir archeologijos populiarinimo baruose. Nemaža valios pastangų ir laiko pareikalavo plačiajai visuomenei skirto žurnalo „Baltų archeologija“ rengimas ir leidyba. Juk viskas pradėta nuo nulio: nebuvo nei redakcijos, nei leidybinio darbo patirties, nei patyrusio kolektyvo. O dar „sausus“ archeologų darbus reikėjo paversti visiems suprantamais ir įdomiais. Tai tikrai nelengvas darbas. Ir tų pačių, dažniau rašiklį į rankas paimančių archeologų téra tik vienas kitas. Kasdienis prašymas straipsnių, derinimas temų, tekstu koregavimas – ilgas ir varginantis darbas. Taip 1994–2002 m. dienos šviesą išvydo 13 kaskart vis storesnio leidinio numerių. Žurnalo puslapiuose nušviestos ir aptartos pačios svarbiausios Lietuvos

Prie baltų
kultūros
ištakų

archeologijos tyrimų sritys, problemos, aktualijos. Prieistorės tyrimais besidominti visuomenė čia galėjo susipažinti su baltų genčių archeologija, ankstyvųjų miestų tyrimais, Valdovų rūmų tyrimų rezultatais, regioninių muziejų istorija ir jų veikla, naujausių tyrimų duomenimis...

Nemažo populiarumo sulaukė ir moksleivijai skirtas vadovėlis „Lietuvos prieistorė“ (Vilnius, 1997, kartu su O. Lukoševičiumi), glaustai ir populiarai aptariantis archeologines epochas, prieistorės žmonių verslus, darbo įnagius, buitį, gyvenseną ir pan. Panāšaus turinio knyga „Lietuva iki Mindaugo“ (kartu su bendraautoriais) – dar vienas populiarus ir labiau plačiajai visuomenei skirtas leidinys, pristatantis senąjį šalies prieistorę.

A. Girininko moksliniai interesai gana platūs, nepasitenkinama vien grynaja archeologija. Domimasi ir gretimomis tarpdalykinėmis mokslo sritimis. Viena tokiai – zooarcheologija. Kartu su Linu Daugnora per keletą metų buvo sukaupta didelė paleoosteologinių duomenų bazė iš neolito-bronzos amžiaus, leidusi paskelbti dvi monografijas: „Osteoarcheologija Lietuvoje. Vidurinis ir vėlyvasis holocenas“ (Vilnius, 1996) bei „Rytų Pabaltijo bendruomenių gyvensena XI–II tūkst. pr. Kr.“ (Kaunas, 2004). Abi šios studijos leidžia iš naujo pažvelgti į akmens ir bronzos amžiaus žmonių gyvenseną, jų ūkį, prasimaitinimą. Monografijose gana aiškiai atskleidžiama, koks ilgas ir sudėtingas buvo perėjimo nuo žvejybos ir medžioklės prie gamybinio ūkio – žemdirbystės ir gyvulininkystės – procesas, užtrukęs ne vieną tūkstantį metų.

Dar viena tarpdalykinė tyrimų sritis, glaudžiai besisiejanti su baltų etnogeneze, tik besiremiant naujausiais mokslo laimėjimais – archeogenetika. Keliuose pastaraisiais metais pasirodžiuosiuose straipsniuose bandoma susieti archeologinę medžiagą su genetiką turimais duomenimis ir iš naujo pažvelgti į Lietuvoje gyvenusių etnosų bei genčių genezę, pasitelkiant į pagalbą paskutinius genetikos laimėjimus.

Deja, tai tik nedidelė A. Girininko mokslinės veiklos apžvalga. Visos jos dėl įvairialypės ir daugiaplanės veiklos apžvelgi ne-

Prie baltų
kultūros
ištaukų

įmanoma: dar liko nepaminėta daug nuveiktu darbų, analizuotų prieistorės problemų, keltų hipotezių. Palikime tai apžvelgti jo mokiniams.

A. Girininko nuopelnai Lietuvos mokslui ir archeologijai neliiko nepastebėti platesniame mokslininkų ir visuomenės būryje. 2006 m. sausio 10 d. Lietuvos Respublikos Prezidento dekreto Nr. 491 mokslininkas buvo apdovanotas ordino „Už nuopelnus Lietuvai“ Riterio kryžiumi.

Apie kiekvieną iš mūsų byloja nuveikti darbai: vienų didesni, kitų – mažesni, gerais didžiuojamės, o blogi pasimiršta. Algirdas Girininkas Lietuvos archeologijai paskyrė visą save, kasdien ieškodamas to praeityje pasimetusio protėvių kilmės pėdsako. O šiandien, švenčiant garbingą 60-mečio jubiliejų, belieka tik didžiuotis Mokytojo nuveiktais darbais ir... laukti naujų (XVIII iliustr.).

G A

Prie baltų
kultūros
ištaikų

I iliustr.

Poilsio valandėlė su kolegomis,
2005 m. Iš kairės į dešinę: A. Girininkas,
I. Zagorska, T. Astrauskas,
B. Vaska, Dž. Brazaitis ir A. Vasks

II iliustr.

Prie Vembutų-Vydmantų piliakalnio
2001 m. Iš dešinės į kairę: G. Za-
biela, A. Girininkas, S. Kasperavi-
čius, D. Karaliénė, L. Valatkienė

I

ga

Prie baltų
kultūros
ištaukų

III iliustr.
Archeologiniai žvalgymai Tau-
ragnio ežero pakrantėse. Kalva,
vadinama „pilkapiu“. 2001 m.

IV iliustr.
2007 m. žvalgant Rytų Lietuvos
pilkapius. Iš kairės į dešinę:
A. Girininkas, A. Bluijienė,
L. Kurila ir J. Žukauskaitė.
A. Bluijaus fotonuotrauka

G

Prie baltų
kultūros
ištaikų

V iliustr.
Kretuonių
(Švenčionių r.)
pilkapynas.
2007 m.
A. Bliujaus
fotonuotrauka

VI iliustr.
Rékučių
(Švenčionių r.)
pylimos žvalgy-
mai 2007 m.
A. Bliujaus
fotonuotrauka

VII iliustr.
Rékučių
(Švenčionių r.)
pylimas
2007 m.
1990 m.
Rékučių pylim-
mą tyrinėjo
A. Girininkas.
A. Bliujaus
fotonuotrauka

III

GA

Prie baltų
kultūros
ištakų

VIII iliustr.
Kretuono 1B
gyvenvietės
tyrinėjimai
2001 m.
A. Girininko
fotonuotrauka

IX iliustr.
Žeimenio ežero I gyvenvie-
tės tyrinėjimai
1985 m.
A. Girininko
fotonuotrauka

X iliustr.
Kretuono 1B
gyvenvietės
XIII ploto
tyrinėjimai,
1999 m.
A. Girininko
fotonuotrauka

IV

(Š)

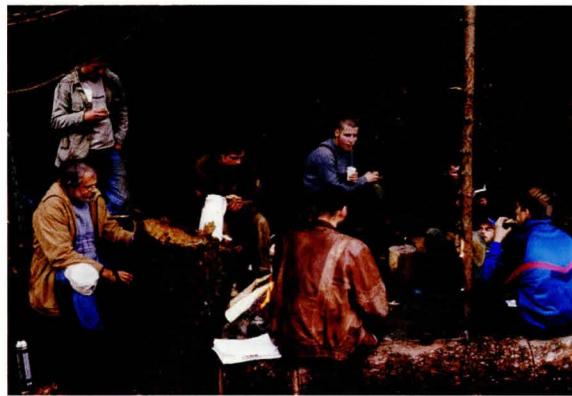
G

Prie baltų
kultūros
ištaukų

XI iliustr.
Katros 2-osios
(Varėnos r.)
gyvenvietės
tyrinėjimai
1998 m.
A. Girininko
fotonuotrauka

XII iliustr.
Poilsio valan-
dėlė tyrinėjant
Katros 2-ają
(Varėnos r.)
gyvenvietę
1998 m.

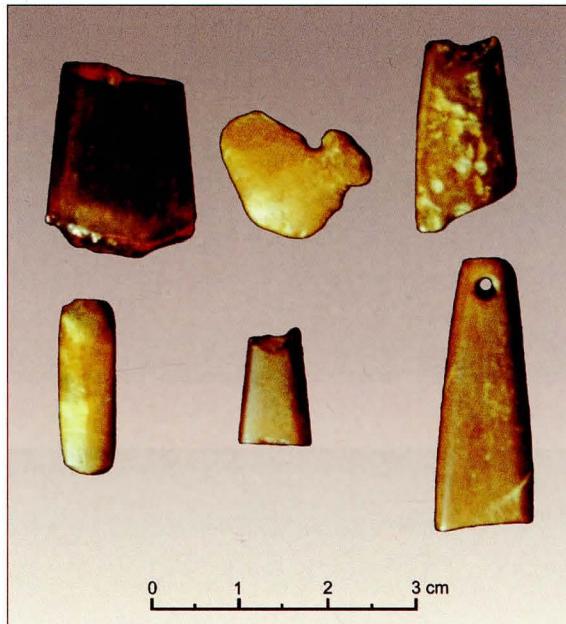
XIII iliustr.
Reškutėnų
piliakalnio
(Švenčionėlių r.)
alkštėlės
1995 m.
tyrinėjimai.
A. Girininko
fotonuotrauka

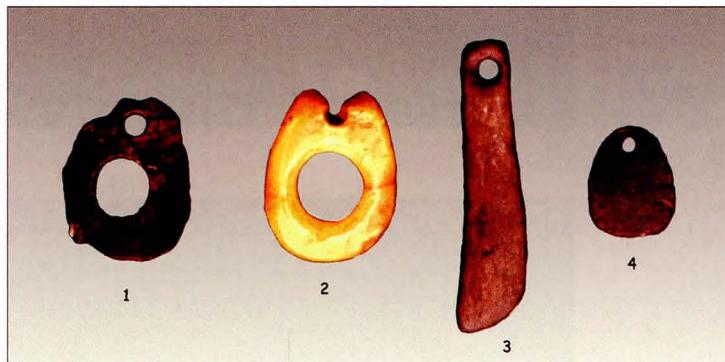
V

G
A

Prie baltų
kultūros
ištaukų

XIV iliustr.
Gintariniai
dirbiniai iš
Kretno
1C gyven-
vietės kapų.
A. Girininko
fotonuotrauka

XV iliustr.
Gintariniai ir kauli-
niai papuošalai iš
Žemaitiškės 1-osios
gyvenvietės.
A. Girininko
fotonuotrauka

VI

Prie baltų
kultūros
ištakų

XVI iliustr.
Kabučiai-žmonių
veidai iš Kretuono
1C gyvenvietės
kapų. A. Girininko
fotonuotrauka

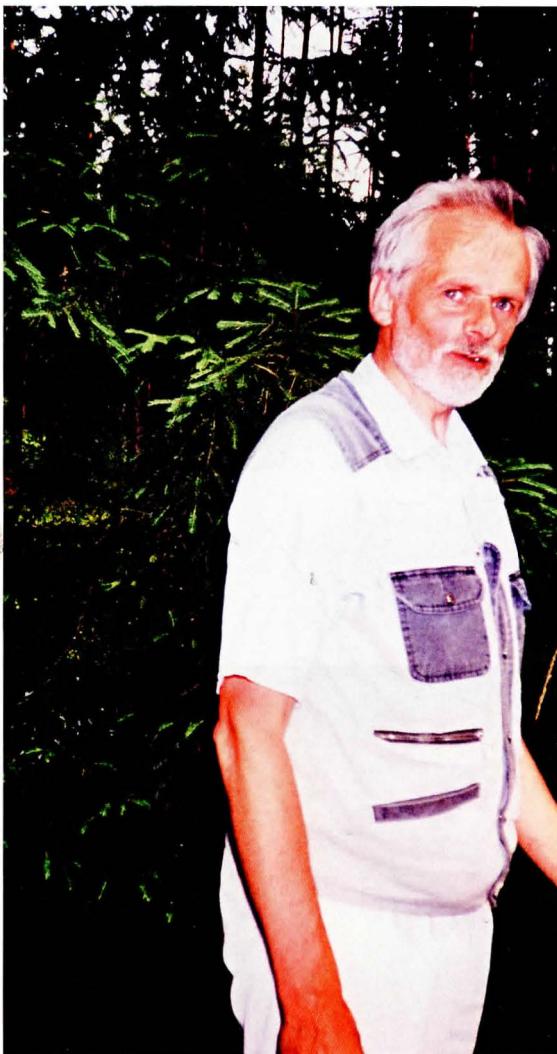

XVII iliustr.
Dirbiniai ir pragręžti
dantys, rasti Kretuo-
no 1C gyvenvietės
kapuose.
F. Brükšto fo-
tonuotrauka

VII

G

Prie baltų
kultūros
ištaukų

XVIII iliustr.
A. Girininkas
savo stichijo-
je: žvalgant
archeologinius
paminklus.
2006 m.

VIII

ALGIROD GIRININKO
BIBLIOGRAFIJA
(1970–2009)

Prie baltų
kultūros
ištaik

1970

- Грунтовые могильники I–IV вв. н. э. в Западной Литве и их этническая принадлежность, *Тезисы докладов XVI всесоюзной археологической студенческой конференции*, Москва, 1970, с. 34.
- Грунтовые могильники I–VII вв. н. э. в Западной Литве и их этническая принадлежность, *Тезисы II региональной археологической конференции вузов Северо-запада СССР*, Калинин, 1970, с. 16–17.

1971

- Формирование балтских племен в бронзовом веке, *Тезисы III региональной студенческой археолого-этнографической конференции вузов Северо-запада СССР*, Рига, 1971, с. 57–58.

1972

- Archeologų konferencija, *Tarybinis studentas* (Vilnius), 1972 03 17, Nr. 8 (790), p. 2.

1973

- Baubonių–Musteikių pilkapyno tyrinėjimas, *Spartuolis* (Trakai), 1973 10 20, Nr. 123 (3462), p. 3.
- Раскопки неолитических стоянок Швяントойи 3 и 9, Археологические открытия 1972 года, Москва, 1973, с. 373–374 (соавторы Багушене О., Римантене Р.)

1974

- Baubonių–Mustenių (Trakų raj.) pilkapyno tyrinėjimai 1973 m., *Archeologiniai ir etnografiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1972 ir 1973 metais*, Vilnius, 1974, p. 52–53.
- Pilkapyno tyrinėjimai, *Spartuolis* (Trakai), 1974 09 21, Nr. 111 (3601), p. 3.

Prie baltų
kultūros
ištaakų

1975

9. Раскопки поселения каменного века у с. Нида, на Куршской косе, *Археологические открытия 1974 года*, Москва, 1975, с. 409–410 (соавтор Римантене Р.).

1976

10. Archeologiniai kasinėjimai prie Jaros, *Kolektyvinis darbas* (Anykščiai), 1976 02 05, Nr. 15 (3445), p. 4.

1977

11. Šarnelės vėlyvojo neolito (III tūkstantm. pr. m. e.) gyvenvietė, *Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija*, Vilnius, 1977, t. 1 (58), p. 57–65.

12. Šiaurės rytų Lietuvos akmens amžiaus paminklai (1. Jaros I neolito (III tūkstantmetis pr. m. e.) gyvenvietė), *Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija*, Vilnius, 1977, t. 4 (61), p. 77–91.

13. Strėvos (Trakų raj.) pilkapių tyrinėjimai 1974 metais, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1974 ir 1975 metais*, Vilnius, 1977, p. 123–125.

14. Tyrinėjimai prie Kretuono ežero, Žvaigždė (Švenčionys), 1977 11 24, Nr. 139 (3477), p. 3.

15. Раскопки неолитических стоянок Яра I и Яра II, *Археологические открытия 1976 года*, Москва, 1977, с. 424–425.

16. Раскопки у с. Нида на Куршской косе, *Археологические открытия 1976 года*, Москва, 1977, с. 430 (соавторы Римантене Р., Багушене О.).

1978

17. Šiaurės rytų Lietuvos akmens amžiaus paminklai (2. Jaros II vidurinio neolito (III tūkstantmetis prieš m. e.) gyvenvietė), *Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija*, Vilnius, 1978, t. 3 (64), p. 63–72.

18. Šiaurės rytų Lietuvos vidurinio neolito paminklų kultūrinės priklausomybės klausimu, *Jaunuju istorikų darbai*, Vilnius, 1978, t. 2, p. 7–13.

19. Jaros pakrančių tyrinėjimai 1975 metais, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1974 ir 1975 metais*, Vilnius, 1978, p. 3–5.

Prie baltų
kultūros
ištauk

20. Jaros I ir Jaros II (Anykščių raj.) neolito gyvenviečių tyrinėjimai 1975, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1976–1977 metais*, Vilnius, 1978, p. 71–73.
21. Pakretuonės (Švenčionių r.) I gyvenvietės tyrinėjimai 1977 metais, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1976–1977 metais*, Vilnius, 1978, p. 74–76.
22. Tyrinėjimai prie Žeimenio ežero ir Žeimenos upės, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1976–1977 metais*, Vilnius, 1978, p. 76–77.
23. Recenzija: Исаенко В. Ф. Неолит Припятского Полесья, Минск, 1976. 128 с., *Lietuvos istorijos metraštis 1977*, Vilnius, 1978, p. 145–148.
24. Tyrinėjimai prie Kretuono, Žvaigždė (Švenčionys), 1978 11 25, Nr. 139 (3631), p. 4.
25. Раскопки у оз. Кретуонас, Археологические открытия 1977 года, Москва, 1978, с. 433–434.

1979

26. Šiaurės rytu Lietuvos akmens amžiaus paminklai (3. Bratoniškių paleolitinė stovykla ir žalvario amžiaus gyvenvietės), *Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija*, Vilnius, 1979, t. 4 (69), p. 63–83.
27. Archeologiniai datavimo metodai, *Mokslas ir gyvenimas*, Vilnius, 1979, Nr. 2, p. 22–24.
28. Раскопки у оз. Кретуонас, Археологические открытия 1978 года, Москва, 1979, с. 454.

1980

29. Naujausia akmens amžiaus medžiaga (1976–1980): *Ataskaitinės parodos katalogas*, Vilnius, Istorijos-etnografijos muziejus, 1980, 39 p. (bendraautoris A. Butrimas).
30. Keramikos ornamentikos ypatumai Rytų Lietuvoje (pagal virvelinės ir Narvos kultūrų keramiką), *Jaunujų istorikų darbai*, Vilnius, 1980, t. 3, p. 94–96.
31. Žemaitiškės (Švenčionių r.) I ir II gyvenvietės tyrinėjimai 1978 ir 1979 metais, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1978 ir 1979 metais*, Vilnius, 1980, p. 6–9.
32. Kretuono (Švenčionių r.) I gyvenvietės tyrinėjimai 1979 metais, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1978 ir 1979 metais*, Vilnius, 1980, p. 10–11.

Prie baltų
kultūros
ištauk

33. Pakretuonės (Švenčioniai g.) I gyvenvietės tyrinėjimai 1979 metais, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1978 ir 1979 metais*, Vilnius, 1980, p. 12–13.
  34. Naujos akmens amžiaus gyvenvietės Rytų Lietuvoje, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1978 ir 1979 metais*, Vilnius, 1980, p. 13–16.
  35. Referatas: R. Rimantienė, *Šventojoji*, Vilnius, 1979, [Kn.] 1: *Narvos kultūros gyvenvietės*, 189 p., *Tarybų Lietuvos visuomenės mokslai. Istorija*, Vilnius, 1980, Nr. 8, p. 150–154 (tas pats *Литуанистика в СССР. История*, Вильнюс, 1980, вып. 4, с. 107–110).
  36. Раскопки на оз. Кретуонас, *Археологические открытия 1979 года*, Москва, 1980, с. 376–377.
- 1981**
37. Recenzija: Черняускі М. М. *Неаліт Беларускага Панямонія*, Мінск, 1979, 141 с., *Lietuvos istorijos metraštis 1980*, Vilnius, 1981, p. 120–121.
  38. Senieji žmonių gyvenimo pėdsakai, *Lietuvos TSR nacionalinis parkas*, Vilnius, 1981, p. 93–98.
  39. Связи неолитических культур нарвской и неманской в Восточной Литве, *Проблемы этногенеза и этнической истории балтов. Тезисы докладов. Март*, 1981, Вильнюс, 1981, с. 12–14.
  40. Раскопки на оз. Кретуонас, *Археологические открытия 1980 года*, Москва, 1981, с. 355.
- 1982**
41. Neolito palikimas žalvario amžiuje, *Jaunujų istorikų darbai*, Vilnius, 1982, t. 4, p. 85–87.
  42. Žemaitiškės II gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1980 ir 1981 metais*, Vilnius, 1982, p. 7–9.
  43. Kretuono I gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1980 ir 1981 metais*, Vilnius, 1982, p. 9–12.
  44. Neolito gyventojai prie Kretuono, *Moksłas ir gyvenimas*, Vilnius, 1982, Nr. 6, p. 16–18.
  45. Per dailę – istorijon, *Komjaunimo tiesa*, Vilnius, 1982 03 20, Nr. 54 (9459), p. 4 (bendraautorė A. Škiudaitė).
  46. Archeologinė kultūra. Kas tai?, *Komjaunimo tiesa*, Vilnius, 1982 10 30, Nr. 208 (9613), p. 3.

Prie baltų
kultūros
ištaakų

47. Поздний неолит Восточной Литвы (по данным материалов памятников оз. Крятуонас). Автографат кандидатской диссертации, Вильнюс, 1982, 21 с.

48. Различия керамики развитого неолита в Восточной и Западной Литве, Древности Белоруссии и Литвы, Минск, 1982, с. 19–27.

1983

49. Pirmieji gintaro keliai į Rytų Europą, Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaujų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės, Vilnius, 1983, p. 28–29.

50. Ir Plungėje yra muziejus, Kultūros barai, Vilnius, 1983, Nr. 9, p. 45–46 (bendraautoris A. Butrimas).

1984

51. Kretuono 1-oji gyvenvietė, Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1982 ir 1983 metais, Vilnius, 1984, p. 7–9.

52. Žemaitiškės 2-oji gyvenvietė, Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1982 ir 1983 metais, Vilnius, 1984, p. 10–11.

53. Senieji Kretuono medžiotojai ir žvejai, Mūsų gamta, Vilnius, 1984, Nr. 12, p. 12–13.

54. Reškutėnų piliakalnis, Žvaigždė (Švenčionys), 1984 12 11, Nr. 148 (4988), p. 3–4.

55. Исследование у оз. Крятуонас, Археологические открытия 1982 года, Москва, 1984, с. 382–383.

1985

56. Kretuono 1-os gyvenvietės vidurinio neolito kapai, Lietuvos archeologija, Vilnius, 1985, t. 4, p. 5–14 (bendraautoriai G. Česnys, I. Balčiūnienė, R. Jankauskas).

57. Narvos kultūros raida, Lietuvos archeologija, Vilnius, 1985, t. 4, p. 111–118.

58. Роль поздненарвской культуры в процессе образования восточных балтов, Проблемы этнической истории балтов, Рига, 1985, с. 51–53.

59. Старые и новые погребальные обычай в неолите Литвы, Конференция „Балто-славянские древности, погребальный обряд“, Москва, 1985, с. 17–19 (соавтор Бутримас А.).

Prie baltų
kultūros
ištaik

60. Раскопки на оз. Крятуонас, Археологические открытия 1983 года, Москва, 1985, с. 421.
- 1986**
61. Žemaitiškės 3-ios gyvenvietės tyrinėjimai 1984 ir 1985 m., *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1984 ir 1985 metais*, Vilnius, 1986, p. 7–9.
62. Kretuono 1-os gyvenvietės tyrinėjimai 1984–1985 m., *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1984 ir 1985 metais*, Vilnius, 1986, p. 9–12.
63. Jaros 3-ia gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1984 ir 1985 metais*, Vilnius, 1986, p. 13–14.
64. Recenzija: Loze I. Akmens laikmeta māksla Austrumbaltijā, Rīga, 1983, 136 p., *Lietuvos istorijos metraštis* 1985, Vilnius, 1986, p. 118–119.
65. Kretuono gyvenvietė, *Tarybų Lietuvos enciklopedija*, Vilnius, 1986, t. 2, p. 395–396.
66. Исследования на оз. Крятуонас, Археологические открытия 1984 года, Москва, 1986, с. 356.
- 1987**
67. Pakretuonės gyvenvietė, *Tarybų Lietuvos enciklopedija*, Vilnius, 1987, t. 3, p. 272.
68. Gelbékime archeologinę Kretuono gyvenvietę, *Literatūra ir menas*, Vilnius, 1987 07 11, Nr. 28 (2115), p. 13.
69. Talkininkai prie Kretuono, Žvaigždė (Švenčionys), 1987 09 17, Nr. 112 (5420), p. 3.
70. Žalvario amžiaus gyvenvietė prie Kretuono ežero, Žvaigždė (Švenčionys), 1987 12 03, Nr. 145 (5453), p. 3.
71. Неолитические строительные сооружения в Литве, Задачи советской археологии в свете решений XXVII съезда КПСС. Тезисы докладов (Сузdalь, 1987 г.), Москва, 1987, с. 74–75.
- 1988**
72. Brükšniuotosios keramikos formavimasis Rytų Lietuvoje, *Aktualūs kultūros paminklų tyrinėjimų uždaviniai*, Vilnius, 1988, p. 16–25.
73. Pakretuonės 3-ia gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais*, Vilnius, 1988, p. 7–10.

Prie baltų
kultūros
ištaakų

74. Žeimenio ežero 1-a gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais*, Vilnius, 1988, p. 10–12.
75. Senojo žalvario amžiaus Kretuono 1C gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais*, Vilnius, 1988, p. 12–15.
76. Mintaučių ir Baltujų Lakajų ežerų (Molėtų raj.) gyvenvietės, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais*, Vilnius, 1988, p. 15–16 (bendraautoriai V. Straižys, J. Vaiškūnas).
77. Žemaitiškés neolito gyvenvietės, *Tarybų Lietuvos enciklopedija*, Vilnius, 1988, t. 4, p. 650.
78. Rytinių ir vakarinių baltų kilmė, *Mokslas ir gyvenimas*, Vilnius, 1988, Nr. 7, p. 17–20.
79. Prie Kretuono – visa Lietuva, *Literatūra ir menas*, Vilnius, 1988 07 23, Nr. 30, p. 11.
80. Поздненарвская культура в Восточной Литве, *Древности Литвы и Белоруссии*, Вильнюс, 1988, с. 37–50.
81. Культ предков и появление анимизма на поселении Крятуонас IC, *Археология и история Пскова и Псковской земли*, Псков, 1988, с. 11–12.
82. Работы у оз. Крятуонас, *Археологические открытия 1986 года*, Москва, 1988, с. 393.

1989

83. Narvos kultūra ir baltų kilmės klausimas, *Lietuvos istorijos metraštis 1988*, Vilnius, 1989, p. 5–28.
84. Lietuvos geologinė sandara ir etnogenezė, *Vakarų baltų archeologija ir istorija. Tarprespublikinės mokslinės konferencijos medžiaga*, Klaipėda, 1989, p. 3–13 (bendraautoris G. Motuza).
85. Kai piliakalnių dar nebuvo, *Mokslas ir gyvenimas*, Vilnius, 1989, Nr. 3, p. 28–29.
86. Mūsų titnagėliai – deimantėliai, *Žvaigždė* (Švenčionys), 1989 09 12, Nr. 111 (5731), p. 3–4.
87. Строительные сооружения в неолите и ранней бронзе на территории Литвы, *Археология и история Пскова и Псковской земли*, Псков, 1989, с. 42–44.

1990

88. Крятуонас. Средний и поздний неолит, *Lietuvos archeologija*, Vilnius: Mokslas, 1990, t. 7, 112 p.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

89. Rytų baltų gimimas arba tradicijos galia, *Lituanistica*, Vilnius, 1990, Nr. 1, p. 5–12; Nr. 2, p. 3–12.
  90. Dėkingumas Tadui Daugirdui, *Žemaičių praeitis*, Vilnius, 1990, t. 1, p. 17–22 (bendraautorė A. Škiudaitė).
  91. Tyrinėjimai prie Kretuono ežero, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1988 ir 1989 metais*, Vilnius, 1990, p. 9–14.
  92. Girininkas A. Nauji archeologijos paminklai Rytų Lietuvoje, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1988 ir 1989 metais*, Vilnius, 1990, p. 191–193 (bendrautoriai R. Jarockis, G. Zabiela).
  93. Dar kartą apie baltų kilmę, *Aušrinė* (Vilnius), 1990, Nr. 1, p. 48–50.
  94. Reškutėnų piliakalnis, *Rytas* (Švenčionys), 1990 05 30, Nr. 5 (12), p. 4.
  95. Baltai – Europos aborigenai, *Dienovidis* (Vilnius), 1990 11 23, Nr. 5, p. 5, 12–14; Nr. 7, p. 5 (tas pats: *Dirva* (Cleveland), 1991 01 31, vol. LXXVI, Nr. 5, p. 11).
  96. Старые местные и новые погребальные обряды в неолите Литвы, *Исследования в области балто-славянской культуры: Погребальный обряд*, Москва, 1990, с. 147–157 (соавтор Бутримас А.).
- 1991**
97. Rytų baltų kultūros kilmės ypatybės, *Rytų Lietuva: istorija, kultūra, kalba*, Vilnius, 1992, p. 5–12.
  98. Rytų baltų kultūrų susidarymo ypatumai, *Ikikrikščioniškos Lietuvos kultūra. Istoriniai ir teoriniai aspektai*, Vilnius, 1992, p. 14–21.
  99. Tyrinėjimai prie Kretuono ežero, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, t. 1, p. 16–20.
  100. Rėkučių pylimo tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, t. 1, p. 48–49 (bendraautorius G. Zabiela).
  101. Pasvalio archeologijos paminklų žvalgymas, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1990 ir 1991 metais*, Vilnius, 1992, t. 2, p. 103–106 (bendrautoriai R. Jarockis, G. Puodžiūnas, G. Zabiela).
  102. Pakruojo rajono 1991 m. archeologinės žvalgybos rezultatai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1990 ir 1991 metais*,

Prie baltų
kultūros
ištaukų

- Vilnius, 1992, t. 2, p. 107–111 (bendraautorai R. Jarockis, G. Zabiela).
103. Dėl Lietuvos archeologijos paminklų apsaugos, *Lietuvos kultūros kongresas*, Vilnius, 1991, p. 782–785 (bendraautorai R. Rimantienė, M. Michelbertas, B. Dakanis).
104. Konferencija „Keramika – kultūrinis etninis požymis“, *Lituania*, Vilnius, 1991, Nr. 4, p. 105–107.
105. Konferencija „Keramika – kultūrinis etninis požymis“, *Lietuvos istorijos metraštis 1990*, Vilnius, 1992, p. 221.
106. Po mūsų nebebus mūsų istorijos, *Auksinė varpa* (Pakruojis), 1991 06 05, Nr. 43 (5778), p. 3 (bendraautorai R. Jarockis, G. Zabiela).
107. Archeologinė komisija, arba kas ir kaip saugos, tirs Lietuvos archeologijos paminklus, *Dienovidis* (Vilnius), 1991 12 06–13, Nr. 48, p. 3 (bendraautoris G. Puodžiūnas).
108. Paminklų naikinimas paspartėjo, *Dienovidis* (Vilnius), 1992, Nr. 52/53, p. 16.
109. Seniausi laidojimo papročiai Rytų Lietuvoje, *Ledakalnis* (Aukštaitijos nacionalinio parko leidinys), 1992, Nr. 1, p. 26.
110. Žmogus yra žmogus, *Liaudies kultūra*, Vilnius, 1991, Nr. 6, p. 2–4 (interviu L. Giedraičiui).
111. К вопросу о формировании культуры штрихованной керамики, *Археология и история Пскова и Псковской земли*, Псков, 1992, с. 91–93.
112. Строительные сооружения на поселении Крятонас IC, *Pabaltijo gyvenvietės nuo seniausių laikų iki XIV amžiaus. Konferencijos pranešimų santrauka*, Vilnius, 1992, p. 7–8.

1993

113. Nauji piliakalniai, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 07 28, Nr. 57 (6176), p. 3 (bendraautoris V. Seménas).
114. Rékučių gynybinė užtvara, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 08 04, Nr. 59 (6178), p. 3 (bendraautoris V. Seménas)
115. Naujos gyvenvietės, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 08 07, Nr. 60 (6179), p. 3 (bendraautoris V. Seménas).
116. Laidojimo papročiai, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 08 18, Nr. 63 (6182), p. 3 (bendraautoris V. Seménas).

117. Alkvietės, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 08 28, Nr. 66 (6185), p. 2 (bendrautoris V. Semėnas).
  118. Kretuonų ekspedicija 1993 metais, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 09 04, Nr. 68 (6187), p. 3 (bendrautoris V. Semėnas).
  119. Archeologinių tyrinėjimų istorija, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 10 27, Nr. 83 (6202), p. 4; 1993 10 30, Nr. 84 (6203), p. 4 (bendrautoris V. Semėnas).
  120. Eksperimentinės archeologijos pradininkas iš Švenčionių, Žvaigždė (Švenčionys), 1993 11 24, Nr. 91 (6210), p. 3 (bendrautoris V. Semėnas).
- 1994**
121. *Baltų kultūros ištakos*, Vilnius: Savastis, 1994, 279 p.
  122. *Baltų kultūros ištakos (Narvos kultūros duomenimis): Humanitarinių mokslų srities istorijos krypties habil. daktaro disertacijos tezés*, Vilnius, 1994, 38 p.
  123. Kretuono apyžerio gyvenviečių dirbinių paleosteologija, *Gyvenviečių ir keramikos raida baltų žemėse*, Vilnius, 1994, p. 13–28 (bendrautoris L. Daugnora).
  124. Gamtos įtaka žmonėms holocene Kretuono apyžeryje, *Gyvenviečių ir keramikos raida baltų žemėse*, Vilnius, 1994, p. 5–12.
  125. Chtoniškieji simboliai formuojanties rytų baltų kultūrai, *Kultūros paminklai*, Vilnius, 1994, t. 1, p. 17–24.
  126. Apie Stajetiškio aukų akmenį, *Liaudies kultūra*, Vilnius, 1994, Nr. 3, p. 8.
  127. Osteoarcheologiniai tyrinėjimai Lietuvoje, *Lietuvos katalikų mokslų akademijos XVI suvažiavimo pranešimų tezés*, Kaunas, 1994, p. 202–203.
  128. Ornamentas – genties požymis, *Ornamentikos raida Rytų Lietuvoje. Konferencijos pranešimų santrauka*, Vilnius, 1994, p. 8–9.
  129. Baltų kultūros ištakos, *Lietuvos katalikų mokslų akademijos XVI suvažiavimo pranešimų tezés*, Kaunas, 1994, p. 203–204.
  130. Pakretuonio 3-ioji akmens amžiaus gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 9–10.

Prie baltų
kultūros
ištaakų

131. Tyrinėjimai Kretuono apyežeryje, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 10–14.
  132. Rėkučių–Pakretuonės pilkapyno 1992 m. tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 103–104.
  133. Nauji archeologiniai paminklai Rytų Lietuvoje, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1992 ir 1993 metais*, Vilnius, 1994, p. 292–298.
  134. Ar šaukštė tikrai degutas? *Lietuvos aidas*, Vilnius, 1994 08 19, Nr. 162 (6627), p. 11.
  135. Baltai ir baltotyra, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1994, Nr. 1, p. 1.
  136. Malonūs skaitytojai ir gerbiami kolegos, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1994, Nr. 1, p. 2.
  137. Akmens amžius istorinėse baltų žemėse, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1994, Nr. 1, p. 3–4.
  138. Archeologijos šiupinys, arba ieškant profesionalumo, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1994, Nr. 1, p. 20–21.
  139. Tyrėjas, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1994, Nr. 2, p. 6–7 (A. Gi-rininkas kalbina A. Tautavičių).
  140. Europos link, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1994, Nr. 2, p. 13.
  141. Užmirštas tyrinėtojas, *Žvaigždė* (Švenčionys), 1994 01 08, Nr. 2 (6221), p. 3–4 (bendraautoris V. Semėnas).
  142. Žeimenos prekybinis kelias akmens amžiuje, *Žvaigždė* (Švenčionys), 1994 02 02, Nr. 9 (6228), p. 3 (bendraautoris V. Semėnas).
  143. Kretuonų nekropolis, *Žvaigždė* (Švenčionys), 1994 02 05, Nr. 10 (6229), p. 3 (bendraautoris V. Semėnas).
  144. Etnografinių tyrinėjimų istorija Nalšioje, *Žvaigždė* (Švenčionys), 1994 02 12, Nr. 12 (6231), p. 3 (bendraautoris V. Semėnas).
  145. Profesorė iš Pilypų kaimo, *Žvaigždė* (Švenčionys), 1994 02 19, Nr. 14 (6233), p. 3 (bendraautoris V. Semėnas).
  146. Netektis, *Apžvalga* (Vilnius), 1994 02 11, Nr. 6 (158), p. 7.
- 1995**
147. Analysis of faunal remains from the Kretuonas lake settlement, *International journal of osteoarchaeology*, London, 1995, vol. 5, p. 83–92 (bendraautoris L. Daugnora).

Prie baltų
kultūros
ištaukų

148. Neolithic and Bronze Age mixed farming and stock breeding in the traditional Baltic culture-area, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 1995, p. 43–51 (bendrautoris L. Daugnora).
  149. XIII a. Rékučių gynybinis įrenginys, *Kultūros paminklai*, Vilnius, 1995, t. 2, p. 28–35 (bendrautoris V. Semėnas).
  150. Neolitinė Nemuno kultūra – mezolitinių tradicijų ar neištirtumo išdava, *Sūduvos priešistorija ir istorija. Konferencijos tezés*, Marijampolė, 1995, p. 4–5.
  151. Marija Alseikaitė-Gimbutienė (1921 01 23 – 1994 02 02), *Lietuvos istorijos metraštis* 1994, Vilnius, 1995, p. 327–329.
  152. Žiemgalos metaštininkas Juozas Šliavas, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 2 (5), p. 8–9.
  153. Mus jungia ne vien praeitis..., *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 3 (6), p. 1.
  154. Joną Puziną prisimenant (1905–1978), *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 3 (6), p. 13.
  155. Sūduvių priešistorija ir istorija, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 3 (6), p. 21–22.
  156. Archeologinių paminklų paieškos Kaišiadorių rajone, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 3 (6), p. 23–24 (bendrautoris O. Lukoševičius).
  157. Baltų prieistorės tyrinėtojo jubiliejas, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 3 (6), p. 32.
  158. Kalba, simboliai ir ne tik šventės, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 4 (7), p. 1.
  159. Mikelis, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1995, Nr. 4 (7), p. 7–8 (A. Girininkas kalbina M. Balčiu).
  160. Ištirti nauji paminklai, Žvaigždė (Švenčionys), 1995 01 25, Nr. 7 (6328), p. 2–3 (bendrautoriai V. Semėnas, E. Šatavičius).
- 1996**
161. *Osteoarcheologija Lietuvoje: Vidurinis ir vėlyvasis holocene*, Vilnius: Savastis, 1996, 196 p. (bendrautoris L. Daugnora).
  162. The Narva culture and the origin of the Baltic culture, the Indo-europetization of Northern Europe, *Journal of Indo-european studies*. Monograph, No. 17, Washington, 1996, p. 42–47.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

163. Nationalism duobly appressend: archaeology and nationalism in Lithuania, *Nationalism and archaeology in Europe*, London, 1996, p. 243–255 (bendraautoris G. Puodžiūnas).
164. The Stone and Bronze Age settlements in the Kretuonas lake region, *Lietuvos ir Vakarų Norvegijos archeologija. (Vilniaus–Bergeno archeologų konferencija, 1996 m. balandžio 15–19 d.). Programa ir tezės*, Vilnius, 1996, p. 9–10.
165. Tyrinėjimai Kretuono apyežeryje, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 5–11.
166. Reškutėnų piliakalnio tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 41–43.
167. Nauji archeologijos paminklai Kaišiadorių rajone, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais*, Vilnius, 1996, p. 290–296.
168. Archeologijos paminklai, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. 1, p. 5–9.
169. Jaros antroji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 47.
170. Jaros ketvirtoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 47.
171. Jaros pirmoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 47.
172. Jaros trečioji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 47–48.
173. Jotkoniu senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 48.
174. Visetiškių senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 101–102.
175. Dvarykščiaus senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 128.
176. Mintaučių senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 197.
177. Akmeniškių antroji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 308.
178. Akmeniškių pirmoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 308–309.
179. Akvieriškės piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 309.

G

Prie baltų
kultūros
ištaukų

180. Aučynų piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 309–310.
181. Bogutiškės piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 310.
182. Cirkliškio piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 312–313.
183. Juodeliškės pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 313.
184. Kačeniškės piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 314.
185. Žeimenų ežero antroji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 323.
186. Žeimenų ežero pirmoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 323.
187. Kuklių antroji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 323.
188. Kuklių pirmoji (klaidingai išspausdinta – antroji (G. Z.)) senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 323.
189. Kulbokiškės pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 323–324.
190. Pakretuonės antroji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 341.
191. Pakretuonės pirmoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 341–342.
192. Pakretuonės stovyklavietė ir gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 342.
193. Žemaitiškės antroji senovės gyvenvietė ir kapinynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 346.
194. Žemaitiškės ketvirtroji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 346.
195. Žemaitiškės pirmoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 346–347.
196. Žemaitiškės trečioji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 347.

Prie baltų
kultūros
ištaikų

197. Prienų piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 347.
198. Rakštelių piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 347.
199. Rėkučių senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 348.
200. Rėkučių stovyklavietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 348.
201. Vajuonio ežero senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 348.
202. Kretuono antroji senovės gyvenvietė ir kapinynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. 1, p. 348.
203. Reškutėnų piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 348–349.
204. Eglyno senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 349.
205. Kretuono pirmoji senovės gyvenvietė ir kapinynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. 1, p. 349–350.
206. Šilelio senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 350.
207. Žemaitiškės penktoji senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 350.
208. Senos Pašaminės senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 351.
209. Sudotos senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 352.
210. Šilinės pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 352.
211. Paduobės–Šaltaliūnės pirmasis pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 352.
212. Paduobės–Šaltaliūnės antrasis pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 353.
213. Paduobės–Šaltaliūnės senovės gyvenvietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1996, t. I, p. 353–354.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

214. Paduobės–Šaltaliūnės trečiasis pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija*. Rytų Lietuva, Vilnius, 1996, t. I, p. 354.
215. Šventos pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija*. Rytų Lietuva, Vilnius, 1996, t. I, p. 357.
216. Trakų pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija*. Rytų Lietuva, Vilnius, 1996, t. I, p. 357–358.
217. Burkimės tirti baltų prieistorę, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1996, Nr. 2 (9), p. 1.
218. Kada ir kaip baltų gentys susipažino su krikščionybe? Kur galėjo stovėti pirmoji krikščioniška bažnyčia? *Apžvalga* (Vilnius), 1996, Nr. 51/52, p. 20.
- 1997**
219. *Lietuvos prieistorija: Materialinės ir dvasinės kultūros raida, genčių formavimasis*, Vilnius: Agora, 1997, 192 p. (bendraautoris O. Lukoševičius).
220. Žeimenio ežero 1-oji gyvenvietė, *Kultūros paminklai*, Vilnius, 1997, t. 4, p. 16–36.
221. Pavasariniai reformų vėjai, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1997, Nr. 1 (10), p. 1.
222. Kas naujo? Baltų etnogenezė, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1997, Nr. 1 (10), p. 20–23.
223. Kultūros paveldą sunaikinti ar sutvarkyti? *Apžvalga* (Vilnius), 1997 11 14–20, Nr. 44, p. 2.
- 1998**
224. *Baltų kultūros ištakos (Pagal Narvos kultūros tyrimų duomenis): Habilitacinis darbas. Humanitariniai mokslai, Istorija (05 H)*, Vilnius, 1998, 52 p. (tas pats anglų kalba).
225. Baltų etnogenezė. Kas nauja? *Lietuvių Katalikų mokslo akademijos metraštis*, Vilnius, 1998, t. 13, p. 345–355.
226. Stock breeding in the Baltic culture area, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 1998, t. 3, p. 223–234 (bendraautoris L. Daugnora).
227. The influence of the natural environment on the inhabitants of the shores around lake Kretuonas during the Holocene, *PACT*, Louvain, 1998, t. 54, p. 171–181.
228. Kapas urnoje, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 1998, t. 15, p. 133–136.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

229. Tadas Daugirdas ir Kaunas, *Kauno istorijos metraštis*, Kaunas, 1998, p. 99–103.
230. Kietaviškių apylinkių prieistorija, *Kietaviškės, Kaišiadorys*, 1998, p. 25–31.
231. Kretuono 1-osios gyvenvietės tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 7–11.
232. Žeimenio ežero 1-osios gyvenvietės tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 11–14.
233. Reškutėnų piliakalnio tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 62–65.
234. Nauji archeologijos paminklai Kaišiadorių rajone, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais*, Vilnius, 1998, p. 449–452.
235. Prieistorė reformos fone, *Paveldosaugos aktualijos*, Vilnius, 1998, Nr. 2, p. 2–3.
236. Barčių piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 208.
237. Karalienės Bonos pilis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 227.
238. Gudžių pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 231.
239. Jurgiškių pilkapynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 231–232.
240. Norkūno pilis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 233.
241. Liškiavos piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 249.
242. Merkinės piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 253–254.
243. Miknūnų pilaitė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 261.
244. Radyščiaus piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 275.
245. Subartonių piliakalnis Balynas, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 277.

G

Prie baltų
kultūros
ištaukų

246. Girežerio piliakalnis, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. II, p. 293.
  247. Pasienių stovyklavietė, *Kultūros paminklų enciklopedija. Rytų Lietuva*, Vilnius, 1998, t. 2, p. 326 (bendraautoris E. Šatavičius).
  248. Įvertinkime jau sukauptą medžiagą, *Baltų archeologija*, Vilnius, 1998, Nr. 1/2 (11/12), p. 1.
  249. Reškutėnų paslapty, *Ladkalnis*, 1998, Nr. 2, p. 5–11.
  250. Reškutėnų paslapty, *Mūsų gamta*, Vilnius, 1998, Nr. 2, p. 24–25.
  251. Prieistorė reformos fone, *Paveldosaugos aktualijos*, Vilnius, 1998, Nr. 2, p. 2–3.
- 2000**
252. Baltai prie Suomijos įlankos, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2000, t. 19, p. 103–107.
  253. Rytų Pabaltijo neolito–senojo žalvario amžiaus ūkinio ir visuomeninio gyvenimo modelis, *Lietuvos istorijos metraštis* 1999, Vilnius, 2000, p. 5–25.
  254. Neolithic chronology and periodization in Lithuania, *Хронология неолита Восточной Европы*, Санкт-Петербург, 2000, с. 5–7 (bendraautorė I. Antanaitis).
  255. Ežerėlio akmens amžiaus paminklai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 8–10.
  256. Katros 1-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 12–14.
  257. Katros 5-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 14–16.
  258. Kretuono 1-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 16–18.
  259. Akmens amžiaus paminklai Varėnos rajone, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 19–26.
  260. Aluotos piliakalnio apylinkių žvalgymas 1998 m., *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais*, Vilnius, 2000, p. 515–516.
  261. Recenzija: Vidurio Lietuvos archeologija. Etnokultūriniai ryšiai, *Kauno istorijos metraštis*, Kaunas, 2000, t. 2, p. 432–435.

Prie baltų
kultūros
ištauk

262. Kultūros ir mokslo židinys, *Muziejininkystės biuletenis*, Vilnius, 2000, Nr. 1, p. 10.

263. Senovę galėsime ne tik pamatyti, bet ir joje pagyventi, *Draugas* (Chicago), 2000 05 18, vol. LXXXVIII, Nr. 98, p. 4.

264. Tirkasis archeologų vadovas, *Draugas* (Chicago), 2000 06 09, vol. LXXXVIII, Nr. 113, p. 4.

265. Mokslas, kuris įrodymu ieško po žeme, *Draugas* (Chicago), 2000 06 24, vol. LXXXVIII. Priedas *Literatūra. Menas. Mokslas*, Nr. 124 (25), p. 2.

2001

266. Reškutėnų piliakalnis, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2001, t. 21, p. 147–158.

267. Velnias nešė ir pametė Grūto pelkėje, *Draugas* (Chicago), 2001 06 30, vol. LXXXIX, Nr. 127, p. 4.

268. Acheulio kultūra, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2001, t. I, p. 59.

269. Ahrensburgo kultūra, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2001, t. I, p. 179.

270. Archeologinis datavimas, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2001, t. I, p. 719–720.

271. Ariušd, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2001, t. I, p. 774.

2002

272. Periodization and chronology of the Neolithic in Lithuania, *Archaeologia Baltica*, Vilnius, 2002, t. 5, p. 9–39 (bendraautorių I. Antanaitis-Jacobs).

273. Ivadas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2002, t. 22, p. 7–8.

274. Ivadas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2002, t. 23, p. 7–8.

275. Migraciniai procesai Rytų Pabaltijyje vėlyvajame neolite. Virvelinės keramikos kultūra, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2002, t. 23, p. 73–92.

276. Pakretuonės 1-oji gyvenvietė, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2002, t. 23, p. 187–196.

277. Kreuonių 1-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2000 metais*, Vilnius, 2002, p. 7–8.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

278. Žemaitiškės 2-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2000 metais*, Vilnius, 2002, p. 8–10 (bendraautoris Dž. Brazaitis).
  279. Archeologinės konferencijos bei pranešimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2000 metais*, Vilnius, 2002, p. 274–276 (bendraautoris G. Zabiela).
  280. Kreuono 1-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2001 metais*, Vilnius, 2002, p. 7–9.
  281. Nauji akmens amžiaus paminklai Varėnos rajone, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2001 metais*, Vilnius, 2002, p. 9–11.
  282. Žemaitiškės 2-oji gyvenvietė, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2001 metais*, Vilnius, 2002, p. 12–16 (bendraautoris Dž. Brazaitis).
  283. Pabaltijo prieistorės tyrinėtojų simpoziumas Rygoje, *Draugas* (Chicago), 2002 06 01, vol. LXXX. Priedas *Literatūra. Menas. Moksłas*, Nr. 106 (22), p. 2.
  284. Po Žiemgalos kraštą pasidairius, *Draugas* (Chicago), 2002 07 17, vol. LXXX, Nr. 137, p. 5.
  285. Parodoje „Mokslas 2002“, *Draugas* (Chicago), 2002 07 20, vol. LXXX. Priedas *Literatūra. Menas. Moksłas*, Nr. 140 (29), p. 4.
  286. Nalšios žemės muziejus, *Draugas* (Chicago), 2002 08 15, vol. LXXX, Nr. 158), p. 5.
  287. 2003 m. „Draugo“ kalendorius, Chicago, 2002, 28 p.
  288. Artamonov M., *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2002, t. II, p. 47.
  289. Asvos piliakalnis, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2002, t. II, p. 108 (bendraautoris A. Luchtanas).
  290. Atiro kultūra, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2002, t. II, p. 130.
  291. Azilio kultūra, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2002, t. II, p. 393.
- 2003**
292. Archeologiniai tyrinėjimai Adutiškio krašte, *Adutiškio kraštas*, Vilnius, 2003, p. 5–11 (bendraautoris V. Seménas).

Prie baltų
kultūros
išstačia

293. Šiaurės elnių medžiotojai – seniausieji Rytų Pabaltijo gyventojai; Senosios Europos kultūros Rytų Baltijos pakrantėje; Narvos kultūros žmonės – senieji vienos medžiotojai ir žvejai; Senųjų Lietuvos gyventojų visuomenės struktūros bruožai; Senųjų Lietuvos gyventojų ūkis: titnagas ir gintaras; Senųjų Lietuvos gyventojų ūkis: būstai, pastatai ir įtvirtinimai; Senųjų Lietuvos gyventojų ūkis: medžioklė; Senųjų Lietuvos gyventojų ūkis: žvejyba; Senųjų Lietuvos gyventojų ūkis: gyvulininkystė ir žemdirbystė; Senųjų Lietuvos gyventojų ūkis: pirmieji metalai, *Lietuva iki Mindaugo*, Vilnius, 2003, p. 31–36, 37–40, 41–46, 157–162, 195–246.

294. Vytautas Daugudis (1929 11 02 – 2002 01 10), *Lietuvos istorijos metraštis 2002/1*, Vilnius, 2003, p. 233–234.

295. Bratoniškių stovyklavietė ir gyvenvietė, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2003, t. III, p. 433–434.

2004

296. *Rytų Pabaltijo bendruomenių gyvensena XI–II tūkst. pr. Kr.*, Kaunas, Lietuvos veterinarijos akademija, 2004, 304 p. (bendrautorius L. Daugnora).

297. Kretuono 1C gyvenvietės bendruomenės gyvensena, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2004, t. 25, p. 233–250 (bendraautorius L. Daugnora).

298. Ivadas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2004, t. 25, p. 7–8.

299. Ivadas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2004, t. 26, p. 7–8.

300. Juodonyis ir Jaros apyžeris: gamta ir gyventojai, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2004, t. 26, p. 111–134 (bendraautoři L. Daugnora, R. Guobytė, D. Kisieliene, A. Simniškytė, M. Stančikaitė).

301. Pamarių kultūros bendruomenių ūkininkavimo ypatumai, *Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija*, Vilnius, 2004, t. LXI, p. 3–9.

302. Žemaitiškės 2-oji polinė gyvenvietė, *Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija*, Vilnius, 2004, t. LXII, p. 26–32.

303. Neolitacijos proceso ypatumai Lietuvoje, *Lituanistica*, Vilnius, 2004, Nr. 2 (58), p. 22–38.

304. Upytės žemės prieistorė, *Iš Panevėžio praeities: Upytės žemei 750 metų*, Panevėžys, 2004, p. 9–21.
  305. Baltai Europos kultūrų erdvėje, *Lituanistika šiuolaikiniame pasaulyje. Lietuva Europos istorijos ir kultūros kontekste. Pasauslio lituanistų bendrija*, Vilnius, 2004, Nr. 7–8, p. 13–18.
  306. Senosios Žiemgalos istorinis ir kultūrinis paveldas, *Žiemgala*, Kaunas, 2004, Nr. 2, p. 45–47 (recenzija).
- 2005**
307. *Lietuvos istorija*, Vilnius: Baltos lankos, 2005, t. 1. *Akmens amžius ir ankstyvųjų metalų laikotarpis*, p. 9–10, 103–196, 269–275, 319–340.
  308. Išvadas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2005, t. 27, p. 7–8.
  309. Archeologas-novatorius, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2005, t. 28, p. 9–12.
  310. Lietuvos apgyvendinimas – poledyninės imigracijos ar indo-europietizacijos padarinys, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2005, t. 28, p. 59–68.
  311. Profesionaliosios archeologijos pradininkas Lietuvoje. Prof. dr. Jonui Puzinui – 100 metų, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2005, t. 29, p. 9–12.
  312. Jonas Puzinas – akademinės Lietuvos archeologijos pradininkas, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2005, t. 29, p. 31–38.
  313. Šiaurės elnių kelias ir jų paplitimas Lietuvoje vėlyvajame paleolite, *Lietuvos archeologija*, Vilnius, 2005, t. 29, p. 119–132 (bendrautoris L. Daugnora).
  314. Ar buvo polinių gyvenviečių akmens amžiuje Lietuvoje? *Lituanistika*, Vilnius, 2005, Nr. 2 (62), p. 33–45.
  315. Sūrios durpyno žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2003 metais*, Vilnius, 2005, p. 7 (bendrautoriai Dž. Brazaitis, A. Merkevičius).
  316. Žvalgomieji tyrinėjimai Žemaičių Naumiesčio apylinkėse, *Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 2002 metais*, Vilnius, 2005, p. 302–307 (bendraautorius G. Zabiela).
  317. Recenzija: *Žemgaliai V–XII amžiuje*, I. Vaškevičiutė. Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2004, *Žiemgala*, Vilnius, 2005, Nr. 1, p. 56–57.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

318. Jaros gyvenvietės, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2005, t. VIII, p. 571.

2006

319. Ar Pamarių kultūra priklausė virvelinės keramikos kultūros ratui? *Lituanistica*, Vilnius, 2006, Nr. 4 (68), p. 36–46.
320. A survey of new archaeology books from Lithuania, *Archaeologia Baltica*, Klaipėda, 2006, vol. 7, p. 233–234.

2007

321. Environment and Stone Age man in the Lithuanian territory, *Eurasian perspectives on environmental archaeology*. Poznań, 2007, t. III, p. 68–69 (bendrautoris L. Daugnora).
322. Vytautas Kazakevičius – the prominent lithuanian archaeologist, *Archaeologia Baltica*, Klaipėda, 2007, vol. 8, p. 15–16.
323. A defence installation of the developing Lithuanian state, *Archaeologia Baltica*, Klaipėda, 2007, vol. 8, p. 347–359.
324. Kada prasidėjo bronzos amžius Lietuvos teritorijoje? *Lietuvos aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija*, Vilnius, 2007, t. LXVII/67, p. 3–14 + CD.
325. Šiluvos Marijos metai. 2008 m. „Draugo“ kalendorius, Chicago, 2007, 28 p.

2008

326. The influence of the environment of the human population around lake Kretnas during the Stone Age and the Bronze Age, *Archaeologia Baltica*, Klaipėda, 2008, vol. 9, p. 15–32.
327. Tarptautinė konferencija „Žirgas ir žmogus Europos priešistorėje (pasaulėžiūra, laidojimo apeigos, karinis ir kasdienis gyvenimas)“, *Acta Historica Universitatis Klaipedensis*, Klaipėda, 2008, t. XVII. *Nauji požiūriai į Klaipėdos miesto ir krašto praeitij*, p. 258–260.
328. Maglemosės kultūra, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2008, t. XIV, p. 13.
329. Mariupolio pilkapynas, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2008, t. XIV, p. 301.
330. Megalitinių kapų kultūra, *Visuotinė lietuvių enciklopedija*, Vilnius, 2008, t. XIV, p. 586.

Prie baltų
kultūros
ištaukų

2009

331. Lietuvos archeologija, Vilnius: Versus aureus, 2009, t. 1. Akmens amžius, 328 p.
332. Mezolitas, Visuotinė lietuvių enciklopedija, Vilnius, 2009, t. XV, p. 14.
333. Modlona, Visuotinė lietuvių enciklopedija, Vilnius, 2009, t. XV, p. 300.
334. Moustier kultūra, Visuotinė lietuvių enciklopedija, Vilnius, 2009, t. XV, p. 535–536.
335. Mustenių pilkapynas, Visuotinė lietuvių enciklopedija, Vilnius, 2009, t. XV, p. 623.

Sudarytojas dr. Gintautas Zabiela

Klaipėdos universiteto leidykla

PRIE BALTŲ KULTŪROS IŠTAKŲ

Redagavo Roma Nikžentaitienė
Maketavo Danguolė Stepukonienė
Viršelio dailininkė Laura Tūnik

Klaipėda, 2009

SL 1335. 2009 09 07. Apimtis 3 sąl. sp. I. Tiražas 150 egz.
Klaipėdos universiteto leidykla, Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda
Tel. (8 ~ 46) 398 891, el. paštas: leidykla@ku.lt
Dauginta Klaipėdos universiteto leidykloje, Herkaus Manto g. 84, LT-92294 Klaipėda

ISBN 978-9955-18-454-6

9 789955 184546